Geografska obilježja atrakcijske osnove Sicilije

Kuhar, Marina

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:858173

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije

MARINA KUHAR

GEOGRAFSKA OBILJEŽJA ATRAKCIJSKE OSNOVE SICILIJE

Završni rad

Pula, prosinac, 2017.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije

MARINA KUHAR

GEOGRAFSKA OBILJEŽJA ATRAKCIJSKE OSNOVE SICILIJE

Završni rad

JMBAG:0303031063, redoviti student

Studijski smjer: Kultura i turizam

Predmet: Turistička geografija svijeta

Znanstveno područje: Interdisciplinarno

Znanstveno polje: Geografija

Znanstvena grana: Društvena geografija

Mentor: Doc.dr.sc. Nikola Vojnović

Pula, prosinac, 2017.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Marina Kuhar, kandidat za prvostupnika Kulture i turizma ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

_____

U Puli, 18. prosinca 2017.

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Marina Kuhar dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Geografska obilježja atrakcijske osnove Sicilije, koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 18.prosinca 2017.

Potpis

_____

SADRŽAJ

UVOD 1
1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ I PRIRODNO GEOGRAFSKA OSNOVA 2
1.1 Geografski položaj 2
1.2 Reljef 4
1.2.1 Vulkani 5
1.2.2 Eolski otoci 6
1.3 Klima 7
1.4 Vode na kopnu i more 9
1.5 Flora i fauna 10
1.6 Zaštićena prirodna baština 11
1.6.1 Park prirode Alcantra 11
1.6.2 Park prirode Nebrodi 12
1.6.3 Prirodni rezervat Šuma Svetog Petra 13
2. KULTURNO POVIJESNE ATRAKCIJE PREMA POKRAJINAMA 14
2.1 Agrigento 14
2.2 Trapani 16
2.3 Palermo 17
2.4 Messina 19
2.5 Enna 20
2.6 Caltanissetta 21
2.7 Catania 22
2.8 Siracusa 24
2.9 Ragusa 26
3. TURISTIČKI SMJEŠTAJNI KAPACITETI, DOLASCI I NOĆENJA 28
3.1 Vrste smještajnih kapaciteta 28
3.2 Turistički dolasci i noćenja 29
ZAKLJUČAK 32
POPIS LITERATURE 34
SAŽETAK 37
SUMMARY 38

UVOD

Sicilija je najveći talijanski otok u Sredozemnom moru, a ujedno i autonomna regija Italije. Glavni grad Sicilije je Palermo, gdje živi najviše stanovnika.

Sicilija je otok oko kojega su ratovali još antički Grci, Rimljani i Kartažani, koji je u srednjem vijeku promijenio mnogih različitih kultura, da bi u konačnici imao i bitnu ulogu u ujedinjavanju Italije. Bogata povijest, kulturno povijesne atrakcije, prirodne atrakcije i naravno kupališna sezona koja traje 6 mjeseci svakako su čimbenici koji čine Siciliju atraktivnom turističkom destinacijom koja bilježi stalan rast dolaska i noćenja turista.

Cilj rada je analizirati i prikazati geografska obilježja Sicilije, zatim kulturno-povijesne atrakcije koje su uz dugu obalu i pogodnu klimu temelj za razvoj turizma ove regije. Sam rad se sastoji od četiri poglavlja u kojima se navode, objašnjavaju i analiziraju čimbenici koji utječu na atraktivnost Sicilije kao turističke destinacije.

U prvom poglavlju govori se o geografskom položaju i prirodno geografskoj osnovi i to kroz klimu, reljef, vulkane, vodu na kopnu i moru te floru i faunu.

Drugo poglavlje, ujedno i najopširnije poglavlje bavi se kulturno povijesnim atrakcijama na Siciliji. Ovo poglavlje je podijeljeno na devet potpoglavlja u kojima se zasebno analiziraju atrakcije s obzirom na pokrajine u kojima se nalaze.

U trećem poglavlju govori se o vrstama smještajnih kapaciteta na Siciliji, analiziraju se dolasci i noćenja turista u 2015. i 2016. godini, te smjer, kretanje i daljnji razvoj turizma na Siciliji na temelju statističkih podataka.

U zaključku ćemo prikazati osvrt na cjelokupni turizam te samu ponudu regije zbog koje Sicilija postaje cjelogodišnja destinacija.

1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ I PRIRODNO GEOGRAFSKA OSNOVA

Povoljan geografski položaj i atraktivna prirodno geografska osnova značajan su čimbenik za razvitak turizma. U ovom poglavlju osvrnuti ćemo se na sam geografski položaj Sicilije te na njezinu prirodno geografsku osnovu i to kroz reljef, klimu, vode na kopnu i moru te floru i faunu.

1.1 Geografski položaj

Sicilija je najjužniji otok u Italiji te najveći otok u Sredozemnom moru. Sa sjeverne strane Sicilije nalazi se Tirensko more, sa istočne strane Messinski tjesnac koji je odvaja od kopnenog dijela Italije, na istočnoj strani okružuje je Jonsko more dok je od Afrike odvojena Sicilskim prolazom.

Sicilija je autonomna regija u Italiji. Podijeljena je na 9 pokrajina (slika 1.), a to su: Agrigento, Caltanissetta, Catania, Enna, Messina, Palermo, Ragusa, Siracuza i Trapani. Čisto radi usporedbe površina Sicilije je 25.710 km², u usporedbi sa površinom Hrvatske, Sicilija je dvostruko manja, ali na tom prostoru živi više od pet milijuna stanovnika. Najviše stanovnika živi u Palermu koji je i središte regije.[1]

[1] Pepeonik Z. (2003.), Turistička geografija svijeta, Školska Knjiga, Zagreb str.107

Slika 1. **Pokrajine Sicilije**

Izvor: http://www.comune.jesi.an.it/ (03.srpnja 2017)

Sicilija ima povoljan položaj zbog blizine emitivnih tržišta (srednja i zapadna Europa). Što se tiče samog prometnog položaja Sicilija je s kontinentom povezana mnogobrojnim trajektnim linijama. Iz svake značajnije luke u Italiji postoji trajektna linija prema Siciliji. Na samom otoku najveće pomorske luke su Messina – najveća prirodna luka na Siciliji s prometom od 10 milijuna putnika, te luke u Palermu, Messini, Cataniji. Uz putnički i trgovački promet, veliki značaj imaju i kruzeri.

Zbog velikog broja turističkih dolazaka na Siciliji se nalaze i dvije međunarodne zračne luke, zračna luka Fontanarossa u Cataniji i Punta Raisi u Palermu. Osim njih nalazi se i nekoliko manjih zračnih luka - Birgi u Trapaniju, Comiso, Boccadifalco u Palermo te Lampedusa i Pantelleria.

Cestovni promet je razvijen sa čak nekoliko autocesta koje povezuju veće gradove na otoku. Nasuprot tome**,** iako željeznica povezuje gotovo sve regije na otoku, infrastruktura je prilično dotrajala i ne zadovoljava moderne potrebe otoka.

Ranih 2000-ih godina bila je aktivna i ideja o mostu preko Messinskog tjesnaca koji bi Siciliju direktno povezao sa kontinentalnom Italijom. Od ideje se na kraju odustalo zbog neadekvatne infrastrukture i cijene projekta.[2]

[2] https://www.autostrade.it/en/assistenza-al-traffico (15.studenoga 2017)

1.2 Reljef

Više od polovice Sicilije je brežuljkasto područje, dok ostatak čine planine, a manjim dijelom nizine.

Nizine zauzimaju 14,1% površine Sicilije. Najveća nizina je Catanijska nizina površine 430 km² koja se nalazi na istočnom dijelu otoka.

Planinsko područje zauzima 24,4% površine otoka Sicilije, a najveći dio planinskog područja proteže se na sjevernom dijelu obale. To područje se sastoji od planina Madonie, sa najvišim vrhom Pizzo Carbonara (1975m), Nebrodi sa najvišim vrhom Monte Soro (1847m) te od planinskog područja Peloritani sa najvišim vrhom Monte Grande (1374m). Na zapadnom području, južno od grada Palerma nalazi se planinsko područje Monte Sicani sa najvišim vrhom Monte Cammarata (1578m). U središnjem dijelu otoka Sicilije nalazi se planinsko područje Monte Erei gdje se nalazi grad Enna. Na jugozapadnom području otoka nalazi se planinsko područje Monte Iblei s najvišim vrhom Monte Lauro (985m).[3]

Jugoistok Sicilije obilježava visoravan Hyblean. Osim najveće Catanijske nizine, drugi nizinski prostori nalaze se u pokrajini Trapani, gdje plodna crvena zemlja doprinosi stvaranju poznatog sicilijanskog vina. [4]

[3] Pietro Fedele, 1985, Grande Dizionario Enciclopedico Utet, Unione tipografico editrice Torinese, str.188

[4] http://www.sicilytourist.com (07.srpnja 2017)

1.2.1 Vulkani

U Italiji se u većim razmjerima javlja i vulkanski reljef. Etna (slika 2.) je vulkan koji se nalazi na samoj Siciliji, a u okolici, preciznije na otočju Lipari se nalaze još dva vulkana, Stromboli i Vulcano.[5]

Etna je najviši vulkan u Europi, smatra se da je nastao prije 350 tisuća godina erupcijom ispod mora. Vulkan Etna je visok 3323m i često je aktivan. Vulkan Etna svojim erupcijama je mnogo puta nanio veliku štetu susjednim naseljima**,** osobito Messini i Catanii. Prednost koji imaju stanovnici koji žive u blizini padine Etne je njegovo plodno vulkansko tlo koje je pogodno za uzgoj vinove loze, maslina i drugih mediteranskih kultura. Osim toga Etna je turistički veoma atraktivna jer je na njoj dozvoljeno planinarenje i skijanje.[6]

Slika 2. **Vulkan Etna**

Izvor: http://www.italia.it/fileadmin/src/img/

[5] Pietro F.(1985),Grande Dizionario Enciclopedico Utet, Unione tipografico editrice Torinese, str.234
[6] http://www.znanje.org. (10. srpnja 2017)

1.2.2 Eolski otoci

Eolski ili Liparski otoci je skupina vulkanskih otoka u Tirenskome moru, pred sjeveroistočnom obalom Sicilije. Nastali su kao rezultat vulkanske aktivnosti u pokrajini Messina. Sastoje se od 7 većih otoka: Lipari, Salina, Vulcano, Stromboli, Filicudi, Alicud i Panarea te desetak manjih. Od niza vulkana najpoznatiji su Stromboli i Vulcano jer predstavljaju arhetipove dvaju različitih erupcija i proučavaju se dulje od 200 godina.[7]

Veći dio obale otoka je strm i teško pristupačan. Na plodnome vulkanskom tlu uspijevaju mediteranske kulture: vinova loza, maslina i smokva. Stanovnici se bave i ribarstvom, preradom sumpora te turizmom. Glavna naselja su Lipari i Salina.

Grčka mitologija kaže da su u Eolski otoci dobili ime po grčkom bogu Eolu koji je živio na otoku, u pećini iz koje je zapovijedao i upravljao vjetrovima. Postoji još jedna legenda koja govori da je na otoku živio grčki bog Vulkana te da je otok bio dom jednookih divova (Kiklopa).

Zaštitni znak otoka su macaklini (Gekkonidae), vrsta guštera za koje lokalna legenda kaže da njihova prisutnost u kući znači da je vlasnik dobar čovjek. Vjeruje se da macaklini dolaze samo tamo gdje je ugodna i vedra atmosfera.

Liparski otoci uvršteni su 2000. godine na UNESCO-ov popis svjetske prirodne baštine zbog svoje važnosti za područje geologije i vulkanologije.[8]

[7] http://whc.unesco.org/en/list/908 (16.srpnja 2017)
[8] A.Baldini, G. Valdes, 2005., Arte e storia Sicilia, Casa Boneschi, str. 75

1.3 Klima

Na Siciliji prevladava sredozemna klima sa vrućim ljetima i blagim zimama. Usprkos tome, u posljednjih nekoliko godina uočene su promjene uzrokovane globalnim zatopljenjem, čija je posljedica nestabilno vrijeme. Nedavna klima ima pojedina tropska obilježja poput kratkih pljuskova, odnosno povećanja prosječne temperature posebice tijekom proljeća i jeseni. Također, vrijeme posljednjih nekoliko godina varira pa je tako vrlo teško odrediti prosjek na osnovu provedenih vremenskih mjerenja i evidencija. Sredozemna klima je pridonijela kupališnoj sezoni koja traje 6 mjeseci.

Tablica 1:. **Prosječne temperature, padaline te sati dnevnog i sunčevog svjetla**

MJESEC	SREDNJA MIN. TEMPERATURA ZRAKA (C°)	SREDNJA MAKS. TEMPERATURA ZRAKA (C°)	PADALINE (mm)	SATI DNEVNOG SVJETLA (h)	INSOLACIJA (h)
Siječanj	10	15	72	10	4
Veljača	10	15	65	11	4.5
Ožujak	11	16	60	12	6
Travanj	13	18	44	13	7
Svibanj	16	22	26	14	9
Lipanj	20	25	12	15	11
Srpanj	23	28	5	14.5	12
Kolovoz	24	30	2	14	10
Rujan	22	27	42	12.5	9
Listopad	18	23	98	11	6.5
Studeni	14	19	94	10	5
Prosinac	11	16	80	9.5	4

Izvor:http://www.thesicilyisland.com/climate-temperature-and-weather/ (20.srpnja2017)

Tablica 1. prikazuje vrijeme koje je tijekom ljeta ostalo relativno isto, toplo s vrlo malo oborina. Prosječna temperatura u razdoblju ljeta (lipanj do rujan) kreće se između 20˚C do 30˚C, no temperature se mogu popeti i do 40˚C, a uzrok tako visokoj

temperaturi je bura ili *scirocco* koji puše iz Sjeverne Afrike. Iako temperatura za vrijeme bure raste, osjet topline opada te se temperatura može činiti nižom nego što jest.[9] Godine 1999. na Siciliji je zabilježen europski rekord kada je zabilježena temperatura od 48,5C°.

U posljednjih nekoliko godina pojavio se fenomen vrlo lokaliziranih padalina pri čemu tokom svibnja u nekom području mogu pasti obilne kiše dok u mjestu koje je udaljeno svega nekoliko kilometara može biti u potpunosti suho. Ovaj fenomen naziva se „leopardovim mrljama".

Tokom zime vrijeme je vrlo blago s minimalnim temperaturama u rasponu od 10˚C do 12˚C, dok su maksimalne temperature od 16˚C do 19˚C. U područjima između 800m i 1000m te višim predjelima moguć je snijeg u razdoblju od sredine prosinca do sredine ožujka.[10]

Što se tiče padalina, listopad je popraćen sa 98mm padalina dok mjesec s najmanjom količinom oborina je kolovoz, sa svega 2 mm, što jako utječe na opskrbu vodom i u nekim pokrajinama su česte nestašice vode.

Insolacija ili osunčanost je najveća tokom srpnja i iznosi 12 sati dnevno. Prosinac i siječanj su mjeseci kada je prisutnost sunčeve svjetlosti najmanja te iznosi svega 4 sata dnevno.

[9] Boniface B., Cooper C. (2009.), Worldwide destinations: The geography of travel and tourism, Elsevier, 330.str

[10] http://www.thesicilyisland.com/climate-temperature-and-weather-in-sicily/ (20.sprnja 2017)

1.4 Vode na kopnu i more

Siciliju okružuju tri mora i to Sredozemno more, Jonsko more i Tiransko more. Povoljna sredozemna klima i toplo more pogoduju razvoju kupališne sezone koja traje 6 mjeseci. Najniža temperatura mora iznosi 15°C i to u siječnju, a najviša temperatura dosegne čak 27°C u kolovozu. Osim povoljne klime i toplog mora, Sicilija je poznata i po pješčanim plažama. Najpoznatije plaže su: Mondello Lido, Lido di Mortelle, Lido Mazzar te Giardini-Naxos.[11]

Na Siciliji ima nekoliko rijeka, najduža je rijeka Salso koja se ulijeva u Sredozemno more, dok je rijeka Simeto značajna jer ima najveći slijev. Još jedna rijeka koju je bitno spomenuti je rijeka Bèlice na kojoj se nalazi hidroelektrana koja opskrbljuje glavni grad Palermo strujom.

Sicilija ima još samo jedno prirodno jezero, Pergusu, ali i to je jezero ugroženo zbog iskorištavanja za potrebe ljudi. Za potrebe ljudi izgrađene su brane te su time na Siciliji stvorena umjetna jezera. Najpoznatije umjetno jezero, a ujedno i najveće na cijelom otoku je jezero Pozzillo [12] (slika 3.).

Slika 3. **Umjetno jezero Pozzillo**

Izvor: https://media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-s/07/ (23.srpnja 2017)

[11] https://www.seatemperature.org/europe/italy/ (6.prosinca 2017.)
[12] Fratus B., Tomassoni R.(1982), *Sicilia*, Istituto Italiano Edizioni Atlas S.p.A., Bergamo str. 170

1.5 Flora i fauna

Flora Sicilije može se opisati kao karakteristična zimzelena mediteranska vegetacija ili makija i garig. Sicilija obiluje sa više od 3000 vrsta biljaka. Od kultiviranih vrsta biljaka ističe se jasen, koji raste na sjevernim obalama. Od davnina ovdje rastu i maslina i vinova loza te badem, pistacija, šipak i kesten.[13] Inače, sve nabrojane vrste biljaka uvezene su sa područja Bliskog istoka još u antičko vrijeme. Osim nabrojanih na Siciliji se mogu pronaći i rogač, banana, fikus, palma, dud, limun, gorke naranče te ostali agrumi.[14]

U prošlosti je Sicilija bila prekrivena šumama koje su posječene kako bi se dobilo drvo za brodove i plodno zemljište. Još uvijek mogu se pronaći šume hrasta crnike i hrasta plutnjaka ponajviše na nadmorskim visinama između 300m i 600m.

Krčenjem šuma nestale su brojne divlje životinje, ali ipak u planinama se ipak još uvijek može naći pokoji vuk, lisica, divlja mačka, zec, puh te gmazovi. U proljeće i jesen Sicilija je brojnim pticama selicama stajalište za odmor. Za razliku od malobrojnih vrsta kopnenih životinja, morska fauna Sicilije je veoma bogata, osobito ribom i školjkama, a na obali Pelagijskih otoka mogu se naći i morske kornjače. Kornjače su posebne zbog toga što na području ušća rijeke Belice na otočju Pelagije zatrpavaju svoja jaja u pijesak. [15]

[13] Biševac M., Šuper P. (2011.), Terra 3, Profil, Zagreb, str. 47
[14] Fratus B., Tomassoni R. (1982): *Sicilia*, Istituto Italiano Edizioni Atlas S.p.A., Bergamo str. 55
[15] http://www.italythisway.com/places/lampedusa.php (25.srpnja 2017)

1.6 Zaštićena prirodna baština

Na Siciliji postoji nekoliko parkova prirode i više prirodnih rezervata. Najpoznatiji parkovi prirode su već spomenuti vulkanski park prirode Etna, park prirode Alcantra, Nebrodi i svakako je bitno spomenuti prirodni rezervat Šumu Svetog Petra.

1.6.1 Park prirode Alcantra

Park prirode Alcantra osnovan je 2001. godine s ciljem zaštite, očuvanja i pravilnog upravljanja krajolikom i okolišem slijeva rijeke Alcantare. Površina parka prirode Alcantra iznosi 573km^2, a smjestio se između pokrajina Messina i Catania.

Rijeka Alcantara izvire kao niz manjih vrela u planinama Nebrodi u blizini Floresta na nadmorskoj visini od 1500m. Tok rijeke obuhvaća i prolazak kroz dolinu u duljini 50 kilometara te ušće u Jonsko more kod drevnog grada Naxos.

Razorno djelovanje rijeke vidljivo je u njenom stvaranju korita kroz vulkanski bazalt u kojem se stvaraju vertikalni zidovi - kanjoni koji pružaju pogled na slojeve ohlađene lave.

Posjetitelji ovdje mogu uživati u jedinstvenim formacijama koje su nastale nerazmjernim hlađenjem lave. Tako je moguće vidjeti stijene koje podsjećaju na orgulje, ali i jedinstven krajolik oko rijeke. Rijeka Alcantara jedna je od glavnih sicilijanskih rijeka.

Problem koji se javlja kod ovog zaštićenog područja su pritoci rijeke koji se ne nalaze u sklopu prirodnog parka.[16]

[16] http://www.parcoalcantara.it/pagina.php?id=13 (28.sprnja 2017)

1.6.2 Park prirode Nebrodi

Sa svojih 860km^2 park prirode Nebrodi najveće je zaštićeno područje na Siciliji. Ovaj park obuhvaća 70 kilometara planina, ali i 50% sicilijanskih šumskih površina pa se prema tome može nazvati i *plućima Sicilije*. Park je podijeljen u 4 zone, koje djeluju po određenim propisima radi očuvanja baštine zaštićenog područja.

Glavna značajka ovog zaštićenog prirodnog područja su površine prekrivene šumom. Šuma je stanište jedinstvenoj flori i fauni, ali i područje očuvanih močvarnih područja.

Park prirode Nebrodi mjesto je gdje svaki posjetitelj može uživati u čistoj i netaknutoj prirodi, što uključuje sve elemente prirodne ljepote od šuma pa do jezera.

Obilježja krajolika Nebrodi parka su blage padine s okruglim vrhovima oblikovanim glinom i pješčenjakom. Osim toga ovdje se nalaze prostrane terase sa širokim dolinama kojima teku potoci prema Tiranskome moru.

Park prirode Nebrodi obuhvaća dvadeset tri općine od kojih osamnaest općina pripadaja pokrajini Messini, tri pokrajini Catanii i dvije pokrajini Enni.

Što se tiče klime na području parka, na nju posebno utječu šume. Magle su česte, a temperatura varira od 10˚C do 12˚C.

Vegetaciju parka karakterizira mediteransko zimzeleno bilje, a od listopadnih primjeraka ovdje pronalazimo nekoliko vrsta hrasta koji rastu na nadmorskoj visini od 1200m do 1400m. Na višim predjelima nailazimo na bukvu i razno šiblje, grmove i glog.

Ime parka prirode *Nebrodi* potječe od grčke riječi *Nebros* što znači lane. U prošlosti je ovo područje bilo bogato biljojedima kopitarima, ali to više nije slučaj zbog krivolova tokom 19. stoljeća. Ipak, u parku se može naići na puhove, gmazove poput kornjača te oko 150 vrsta ptica. Također se mogu vidjeti čaplje, jeleni clopatari, gnjurci, liske te razni stanovnici močvara.

Također u parku se nalazi i muzej faune. Muzej se nalazi u palači Portera Loiacono koja ima povijesnu i arhitektonsku vrijednost. U njemu se mogu razgledati razne povijesne zbirke te ostaci fosilnih vrsta sicilijanskog teritorija, osobito ptica.

Prirodno bogatstvo parka prirode Nebrodi upotpunjavaju i stanovnici sela koja se nalaze uz rub parka, a koji svojim tradicionalnim zanimanjima tvore jedinstveni

doživljaj parka. Tradicionalna zanimanja koja ovdje turiste privlače su pletenje košara, obrada zemlje starim poljoprivrednim alatima te priprema tradicionalnih jela od sira i mesa. [17]

1.6.3 Prirodni rezervat Šuma Svetog Petra

Prirodni rezervat Šuma Svetog Petra smjestio se u pokrajini Catania između Mazzaronea i Catagionea.

Zaštita ovog prirodnog područja kao prirodnog rezervata započinje 1999. godine kada se zaštićuje 2500 hektara prekrivenih šumom.

Glavni cilj zaštite ovog šumskog područja je očuvanje rijetkih primjeraka sicilijanske flore i faune te šumskog sustava na Siciliji. Od jedinstvenih biljnih primjeraka ovdje se mogu vidjeti bukve, nekoliko vrsta hrastova i borovi. Usto ovaj park je mjesto gdje rastu glog, planika, mirta, vrijes, vrba, te je stanište brojnim malim sisavcima. Od ptica ovdje je moguće vidjeti čaplje, ali i druge primjerke močvarnih ptica.

U sklopu rezervata u okrugu Grace djeluje centar za biljni i životinjski svijet u kojem djeluje specijalizirana ustanova za oporavak kornjača.[18]

[17] http://www.parcodeinebrodi.it/?idp=90 (28.sprnja 2017)
[18] Fratus, B., Tomassoni, R.,1982: *Sicilia*, Istituto Italiano Edizioni Atlas S.p.A., Bergamo str. 163

2. KULTURNO POVIJESNE ATRAKCIJE PREMA POKRAJINAMA

Sicilija je regija na razmeđu Europe i Afrike koja je zbog povoljnog položaja u centru Mediterana kroz povijest mijenjala različite vladare. Na relativno malom geografskom prostoru imamo arheološke ostatke Kartage, antičkog Rima i Grčke, srednjovjekovne i barokne ostatke Arapa, Normana, Nijemaca, Katalonaca, Francuza i Talijana. Ta različitost kultura koje su se na Siciliji miješale dovode do toga da otok obiluje kulturno-povijesnim atrakcijama.[19] U ovom poglavlju raščlaniti ćemo te atrakcije po pokrajinama Sicilije, a u svakom potpoglavlju opisati ćemo geografska, demografska i turistička obilježja svake od pokrajina.

2.1 Agrigento

Agrigento je pokrajina Sicilije sa 457.503 stanovnika koja se nalazi na južnoj obali otoka. Površine je 3.041,9 km^2 sa gustoćom naseljenosti 150 stanovnika na km^2. Pokrajina Agrigento se sastoji od 43 općine, uključujući i općinu Lampedusa i Linosa koje se nalaze u skupini Pelagijskih otoka. Glavni grad pokrajine je istoimeni grad Agrigento.

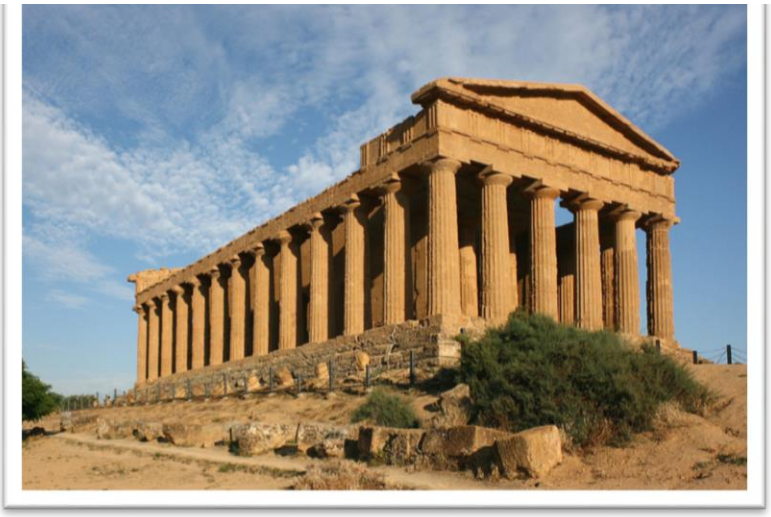
Osim pješčanih plaža, pokrajina Agrigento ima bogatu kulturno baštinu. U istoimenom gradu nalazi se tzv. Dolina hramova koja je pod UNESCO-vom zaštitom još od 1997. godine. Dolinu hramova sačinjavaju zidine i sedam hramova. Uz Tezejev hram u Ateni i Herin u Paestumu, Konkordijin hram je jedan od najočuvanijih grčkih hramova. Što se tiče ostalih hramova i zidina sačuvani su samo dijelovi zbog požara koji su zapalili Kartažani i potresa koji su česta pojava na Siciliji. To su bili hramovi posvećeni Hefestu, Heraklu i Asklepiju, kao i svetišta Demetre i Perzefone. Naravno, najveći i najpoznatiji je bio *Hram Olimpijskog Zeusa.*

U Agrigentu se svake godine u veljači održava festival pod nazivom “Sagra del Mandorlo in fiore” (festival cvjeta badema). To je međunarodni festival na koji dolaze

[19] Curić Z., Glamuzina N., Opašić V. (2013.), Geografija turizma, Ljevak, Zagreb

folkloraši iz mnogobrojnih zemalja te ih predstavljaju svojim autohtonim plesom. Prije samih izvedbi zapale se baklje mira ispred Konkordijinog hrama (slika 4.), koje sudionici nose kroz tradicionalnu gradsku povorku. Festival traje nekoliko dana te za to vrijeme u Agrigento dolazi velik broj domaćih, a i stranih turista koji uživaju u festivalu i mnogobrojnim posebnostima Agrigenta. [20]

Slika 4. **Konkordijin hram**

Izvor: https://upload.wikimedia.org/Concordiatempelagrigent3-2.jpg, (17.studenoga 2017)

[20] http://www.culturasicilia.it/datas/Tpl/pages.asp?titolo=Agrigento&page=province/agrigento.asp&id=4 (7.kolovoza 2017.)

2.2 Trapani

Trapani je pokrajina koja se nalazi na zapadu Sicilije. Površina regije iznosi 2460 km², a prema popisu iz 2011. godine ima 429.917 stanovnika uz prosječnu naseljenost od 175 stanovnika na km^2. Graniči sa Palermom na sjeveroistoku i Agrigentom na jugoistoku. Okružena je Tirenskim morem na sjeveru i Sredozemnim morem na jugu. Glavni grad regije je istoimeni grad Trapani, a najveći grad je Marsala.

Obala Trapanija sastoji se mnogih plaža i klifova, a posebno se ističe zaljev Castamere. Gradić Scopello je poznati po prozirnom moru kao i San Vito Lo Capo sa svojim bijelim plažama. Mnogi dijelovi okoliša su zaštićeni, Zingaro prirodni rezervat koji se proteže uz obalu i grebene te Trapani i Paceco Saline prirodni rezervat koji štiti solane sa vjetrenjačama.

Povijesnu jezgru Trapanija čine građevine, spomenici i crkva poput Katedrale di San Lorenzo sa svojom baroknom fasadom i Basilica-santuario di Maria Santissima Annunziata. U regionalnom muzeju Pepoli nalazi se kulturno naslijeđe Trapanija od antike do danas. Pokrajina je osobito bogata ostacima starih civilizacija. Erice je srednjovjekovni grad sa ogromnom poviješću u kojemu se nalaze zidine iz doba antičke Kartage. U gradu je i katedrala sa gotičkim portalom .

U Segesti, antičkom grčkom naselju, se nalazi Dorski hram i teatar. Selinunte se nalazi kraj rezervata prirode rijeke Belice, te sadrži ruševinu stare grčke akropole, hramova i ostatke zidina. Dok se na malom otok Mothia nalaze ostaci feničke civilizacije. Važan grad je i Marsala, postoji još od feničkih vremena, a u novije doba je poznat kao grad u kojem je uplovio Garibaldi. U njemu se nalaze i dva važna muzeja, Baglio Anselmi arheološki muzej, u kojem se nalaze rimsko-fenički ostaci kao i Muzej Arazzo sa kolekcijom flandrijskih tapiserija

Regiji pripadaju i Egadski otoci u kojima je najveći otok Favignana, te se tu nalaze i otoci Levanzo i Pantelleria u blizini Afrike. [21]

[21] Fratus, B., Tomassoni, R.,1982: *Sicilia*, Istituto Italiano Edizioni Atlas S.p.A., Bergamo str. 101-109.

2.3 Palermo

Pokrajina Palermo se nalazi na sjeveru otoka, sa sjeverne strane graniči sa Tirenskim morem, na zapadu graniči s pokrajinom Trapani, na jugu s pokrajinom Caltanissetta, te na istoku s pokrajinama Enna i Messina. Najveći grad pokrajine, a i cijele Sicilije je istoimeni Palermo sa 671.042 stanovnika. Čitava pokrajina Palermo ima 1.276.525 stanovnika. Prostire se na 5009 km^2, uz prosječnu naseljenost od 255 stanovnika na km^2.

Sferracavallo, antičko ribarsko naselje, danas je poznata destinacija za ronjenje sa bocom. U blizini je i sada ugašeni vulkanski otok Ustica poznat po svojim špiljama i arheološkim ostacima.

Teren pokrajine je pretežno brežuljkast i planinski, sa Pollina i Imera dolinama koje se pružaju prema obali. Priroda je zaštićena u Madonie regionalnom parku. Uz prekrasnu prirodu pokrajina nudi i niz povijesnih atrakcija – ruševina Solunta, područje Monte Jato, Monreala i samoga Palerma osnovanog još od antičkih Feničana, koji je u srednjem vijeku imao zanimljivu ulogu grada u kojem su se miješale europska i arapska civilizacija.

Neke od znamenitosti u Palermu su tržnica Vucciria, park della Favorita, Villa Giulia, vrtovi Garibaldija, četvrt Kalsa, Palazzo dei Normanni, Palazzo Chiaromonte, Teatro Massimo te mnogobrojne crkve: crkva San Giovanni degli Eremiti, Katedrala, crkva San Domenico, crkva Santa Marira dell Ammiraglio, crkva Santa Caterina itd.

Na lokaciji Monte Jato nalaze se ruševine Hrama Afrodite, velikog teatra i kuće Peristiliuma. Cefalù (slika 5.), je posjećeno kupališno odmaralište poznato po Duomu (crkvi) i Mandralisca muzeju.

Slika 5. **Cefalù**

Izvor: https://www.italyguides.it/images cefalujpg (14.studenoga 2017)

Palermo je poznat i po mnogobrojnim festivalima, najpoznatiji je Santa Rosalie, zaštitnice grada, sedmodnevnoj zabavi koja uključuje parade, vatromete i glazbu. [22]

[22] Fratus, B., Tomassoni, R.,1982: *Sicilia*, Istituto Italiano Edizioni Atlas S.p.A., Bergamo str. 111

2.4 Messina

Messina je pokrajina koja se nalazi na sjeveroistočnom dijelu otoka. Na jugu graniči sa pokrajinama Catanijom i Ennom, na zapadu sa Palermom, sjeverni dio je omeđen Tirenskim morem, a istočni Jonskim morem i Messinskim tjesnacem koji odvaja Siciliju od kontinentalne Italije. Površine je 3.274 km^2 te po podacima iz 2014. godine ima 647.477 stanovnika uz prosječnu naseljenost od 198 stanovnika na km^2. Glavni i najveći grad je istoimeni grad Messina.

Messina je danas sa svojih 236.034 stanovnika treći po veličini grad Sicilije, ali i dalje se u njemu osjeti i vidi duga povijest grada. Grad su osnovali Grci iz Kalkide još 757. godine prije Krista. Kao i čitava Sicilija mnoge države i kraljevstva su se izmijenjale kao vladari grada. Poznata je po svojoj luci kao i katedrali tj. Duomu. Crkvu krasi kip Svetog Ivana Krstitelja, rad Antonella Gaginija, kao i Sakramentna Kapela, rad Jacopa del Duca, Michelangelova učenika. Zvonik je ukrašen velikim i kompleksnim mehaničkim astronomskim satom. Na centralnom trgu se nalazi fontana Orione, rad Giovanni Angela Montorsolija, još jednog Michelangelovog učenika. Važna je i crkva Santissima Annunziata, izgrađena između 1150.-1200. godine na temelju starog poganskog hrama posvećenog bogu Neptunu. Messinski Regionalni Muzej u svojoj slikarskog galeriji sadrži djela Caravaggia i Antonella da Messine. Iza crkve Santa Caterina nalazimo Odeon, manji antički teatar koji se danas koristi za kulturne priredbe.

Tirensku obalu uz Lipare obilježava poznato kupališno odmaralište, Golfo di Patti .

Smješteno na klisuri na Jonskom moru je prestižno odmaralište grad Taormina, mjesto za odmor mnogih slavnih osoba. U njemu je poznato jedno od najvećih Antičkih teatra iz grčko-rimskog razdoblja.[23]

[23] Fratus, B., Tomassoni, R.,1982: *Sicilia*, Istituto Italiano Edizioni Atlas S.p.A., Bergamo str. 131

2.5 Enna

Enna se nalazi u središnjem dijelu Sicilije. Glavni grad je istoimena Enna. Površina regije je 2.562 km^2, po podacima iz 2016. godine ima 169.782 stanovnika sa prosječnom naseljenošću od 66 stanovnika na km^2. To je jedina pokrajina bez izlaza na more, na sjeveru graniči sa pokrajinom Messinom, na istoku sa Catanijom, jugu Caltanissettom i na sjeveru sa Palermom.

Enna je poznata kao pokrajina jezera, iako bez izlaza na more, posjeduje najveći broj jezera i bara.

Arheološki ostaci se nalaze po čitavom teritoriju, ostaci iz grčko-rimskom perioda, srednjovjekovni dvorci i gradovi sa ostacima Normana, Aragonaca i Nijemaca.

U gradu Enni dominira dvorac Lombardia sa svojim tornjevima kao i tzv. Katedrala koju je počela graditi aragonska kraljica Eleanor. Arheološki muzej Palazze Variano kao i Alessi muzej sadrže bogate kolekcije koje svjedoče o povijesti Enne i Sicilije od brončanog do srednjovjekovnog razdoblja.

U Piazzi Armerini se nalazi Villa Romana del Casale, rimska vila zaštićena pod UNESCO-m kao spomenik svjetske baštine. Sagrađena je u periodu od 320.-350. godine nakon Krista. Sadrži 40 savršeno očuvanih rimskih mozaika koji ukrašavaju vilu, a sama vila se sastoji od mnogobrojnih soba koje okružuju centralno dvorište kao i peristil od 18 mramornih stupova.

U blizini se nalaze sela Aidone i Morgantina, čija arhitektura i arheološka nalazišta pokazuju veze sa grčko-rimskim periodom. Enna je poznata i po glazbeno - umjetničkom festivalu Ennafestival.[24]

[24]B. Fratus,R. Tomassoni,1982: *Sicilia*, Istituto Italiano Edizioni Atlas S.p.A., Bergamo str. 89

2.6 Caltanissetta

Caltanissetta je pokrajina na južnoj obali Sicilije, glavni grad nosi isto ime. Na zapadu graniči sa pokrajinom Agrigento, na sjeveru sa Palermom, na istoku sa Ennom, Cataniom i Ragusom. Proteže se na 2138 km^2 te ima 270.519 stanovnika uz prosječnu naseljenost od 126 stanovnika na km^2.

Pokrajina je bila vezana uz rudnike sumpora te su oni dio njene povijesno-prirodne tradicije. Krajolik to još danas pokazuje uz antičke rudnike, čiji su tuneli i prolazi urezani u planine. Niži brežuljci se polagano spuštaju prema ravnoj obali, pogodnoj za poljoprivredu.

Kao i u ostatku otoka, i u ovoj pokrajini se nalaze mnogi povijesni spomenici i znamenitosti. Posebno su česti srednjovjekovni dvorci i utvrde poput Mussomelija iz 14. stoljeća, dvorca Delia, Butera.[25]

Na moru, u zaljevu Gela je grad i luka Gela, kojim dominiraju dvorci Castello di Terranova, Castelluccia i toranj u Manfrii. Gela je bila uz Sirakuzu jedna od najvećih grčkih kolonija na Siciliji. Na nalazištu akropole se nalaze ostaci tržnice i dva dorska hrama. U Capu Sopranu su ostaci grčkih zidina, a na brdu u blizini Caltanissette nalazi se arheološki park Gibil Gabib, sa mnogim ostacima iz 6. stoljeća prije Krista.

U samoj Caltanissetti nalazi se dvorac Pietrarossa, Katedrala, crkva Santo Spirito, crkva Santa Agata, kao i niz muzeja: Diocezan, Muzej Minearologije i Arheološki muzej.[26]

[25] Fratus, B., Tomassoni, R.,1982: *Sicilia*, Istituto Italiano Edizioni Atlas S.p.A., Bergamo str. 135-140.

[26] http://www.worldatlas.com/eu/it/82/where-is-caltanissetta.html (22.rujna 2017)

2.7 Catania

Pokrajina Catania se nalazi na istočnoj obali na Jonskom moru. Sjeverno od Catanie se nalazi vulkan Etna. Pokrajina se sastoji od 58 općina te je najgušće naseljena pokrajina na Siciliji s čak 302 stanovnika na km². Glavni grad pokrajine je istoimeni grad Catania. Gradovi Catania, Caltagrione i Militello in Val di Catania su barokni gradovi koji pripadaju Val di Notu i nalaze na UNESCO-vom popisu svjetske baštine.

Cataniu je 1669. godine zatrpala erupcija vulkana Etne, a potres 1693. godine uništio je cijeli grad. Grad je kasnije obnovljen u baroknom stilu, a Cataniju još zovu "Tamna kćerka Etne" zbog tamnog vulkanskog kamena koji se koristio u gradnji. Simbol Catanie je Slonova fontana (slika 6.) na središnjem trgu koja je također od crnog vulkanskog kamena. Godine 2002. Catania je upisana na UNESCO-v popis svjetske baštine kao primjer "vrhunca završnog procvata baroka u Europi". U gradu se nalazi nekoliko palača: palača Biscari, palača Slonova, palača Valle, palača Rebuedone, Toskanska palača te sudnica u neobaroknom stilu.[27]

Slika 6. **Slonova fontana**

Izvor: https://www.cataniaelephant.it/ (23.rujna 2017)

[27] http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=11016 (23.rujna 2017)

Caltagrione se nalazi 70km jugozapadno od Catanie. Barokno središte grada upisano je na UNESCO-v popis svjetske baštine 2002. godine. Raznolike kulture se mogu vidjeti i u Caltagrioneu. Naselje su osnovali Sikuli (skupina Italika), oni su izgradili nekropolu oko 2000. godine prije Krista, koja je i danas sačuvana te je prepuna arheoloških ostataka. Nakon Sikula, Arapi su Caltagrione pretvorili u grad i nazvali ga Qal'at-al-ghiran ("Brdo vaza"). Arapi su u gradu izgradili dvorac koji su osvojili Liguri 1030. godine. Lokalni dijalekt je sačinjen od mnogo ligurijskih riječi. Grad je procvao u vrijeme Normana (za vrijeme vladavine dinastije Hohenstaufen) i postao je poznatim mjestom proizvodnje keramike. Godine 1693. potres je gotovo uništio cijeli grad, a poslije ove katastrofe grad je obnovljen u baroknom planu.[28]

U gradu se nalazi lokalni Muzej lončarstva u kojemu se nalazi vrijedna kolekcija keramike još iz vremena Magne Graecie, ali i moderne keramike. Svakako glavna atrakcija grada je stubište Crkve Gospe od brda iz 1608. godine koje se uzdiže iznad grada sa svojih 142 stube. Svaka stuba je ručno ukrašena oslikanim keramičkim pločicama s drugačijim motivom. Na dan Sv.Jakova (25.srpnja), koji je zaštitnik grada svo stubište se osvijetli svijećama u boji koje oblikuju umjetničku sliku.

Ostale građevine koje vrijedi spomenuti su: Katedrala sv. Julijana koja potječe još iz Normanskih vremena, a u 20. stoljeću je dobila secesijsko pročelje, Crkva Gospe od brda iz 12. stoljeća koja je obnovljena u baroknom stilu. Barokna crkva San Francesco di Paola ima staru gotičku sakristiju te Senatska palača koja potječe iz 15. stoljeća.

Militello Val di Catania je kao i grad Cataniu 1693. godine uništio potres te je obnovljen u baroknoj rekonstrukciji. Godine 2002. upisan je na UNESCO-v popis svjetske baštine. Značajan je i zbog svoje arhitekture iz 14. stoljeća. U gradu se nalazi nekoliko palača, crkvi, te dvorac Baresi Branciforte.[29]

[28] Fratus, B., Tomassoni, R.,1982: *Sicilia*, Istituto Italiano Edizioni Atlas S.p.A., Bergamo str. 95-99.
[29] http://www.catania-sicilia.it/english/caltagirone.htm (26.rujna 2017.)

2.8 Siracusa

Sirakuza je pokrajina na jugoistoku otoka, glavni i najveći grad je istoimena Sirakuza. Na sjeverozapadu graniči sa Catanijom, na jugozapadu sa Ragusom dok južnu i istočnu obalu omeđuje Jonsko more. Površine je 2.108 km^2 te po podacima iz 2016. godine ima 403.179 stanovnika uz prosječnu naseljenost od 190 stanovnika na km^2.

Ciceron je za Siracuzu rekao "Siracuza je najveći i najljepši grad u Grčkoj".[30] Grci, Rimljani, Bizantinci, Arapi, Normani, Nijemci, Aragonci, Francuzi te naposljetku i Talijani, svi su oni dio povijesti Sirakuze i Sicilije. Četvrti antičkog grada su Neapolis, Acradima, Ortygia, Tyche, Epipoli.

Ortygia je otok povezan Sirakuzom sa nekoliko kratkih mostova. Poznat je po dvorcu Maniace, iz Hohenstaufskog/švapskog perioda, fontani Aretusa kao i mnogim crkvama, hramovima, zidinama i fasadama kao i Duomu na centralnoj piazzi. Dorski Hram Atene čini jezgru kršćanske crkve izgrađene u bizantskom dobu, ponovo obnovljenoj u baroknom stilu u 18. stoljeću. U Pallazi Belomo, nekadašnjem samostanu San Benedetto, danas se nalazi regionalna galerija koja sadrži među ostalim i djela Caravaggia. Hram Apolla stoji u blizini luke, pretvoren prvo u crkvu, potom u džamiju pod Arapima i ponovo u crkvu pod Normanima.[31]

Na kopnu u Sirakuzi nalazimo arheološki park Neapolis sa antičkim grčkim teatrom, koji je i danas u upotrebi. U parku se također ističu Latomia del Paradiso sa mnogobrojnim kamenim pećinama i spiljama, oltar Hiera II. i rimski amfiteatar. Arheološki muzej Paolo Orsi sadrži eksponate na 9000m^2.

Noto i Palazzolo Acreide su dio poznate Noto doline, pod zaštitom UNESCO-a kao dio svjetske kulturne zaštite.

Grad Noto mjesto je bogate i slavne prošlosti. Sicilijanski vođa Ducetije je iz ovog grada poveo ustanak protiv grčke vladavine. Nakon razornog potresa koji je 1693. godine uništio veliki dio istočne Sicilije, započela je obnova gradova i sela u baroknom stilu. Grad Noto najbolji je primjer takve obnove. Urbanistički plan ovog

[30] http://www.italia.it/unesco/siracusa.html (6.prosinca 2017.)
[31] B. Fratus,R. Tomassoni,1982: *Sicilia*, Istituto Italiano Edizioni Atlas S.p.A., Bergamo str. 65-69.

grada poštuje krajolik, ali i želje građana. Za potrebnu obnovu dovozio se mekani kamen iz okolnih kamenoloma koji je bio idealan za stvaranje klesanih dekoracija na zgradama.

Jedna od znamenitosti u ovom gradu su Porta Reale ili kraljevska vrata koja su izgrađena 1838. godine u čast kralja Ferdinanda II. Ova vrata pružaju jedinstven doživljaj ulaska u glavnu ulicu grada Noto. Na suprotnim stranama ulice nalaze se samostani Santa Chiara i Santissimo Salvatore. U ovalnoj unutrašnjosti Santa Chiare smještena je skulptura iz 16. stoljeća *Bogorodica s djetetom* umjetnika Antonella Gaginija.

Na trgu se nalazi gradska vijećnica Palazzo Ducezio. Ovu palaču projektirao je arhitekt Sinatro, 1742. godine. Trijem palače sa stupovima proteže se čitavom duljinom pročelja.

U Notu se nalazi i crkva San Carlo al Corso koja je izgrađena 1730. godine. Posebnost ove crkve je njeno konkavno pročelje koje ukrašava red elegantnih, zadebljanih stupova te oktogonalna kupola s koje se pruža pogled na grad. U blizini je i crkva Chiesa di Montevergini čija su posebnost balkoni koji su poduprti figurama konja i grotesknih likova. Od drugih sakralnih građevina važno je spomenuti katedralu San Nicolo koja je smještena na vrhu Labisijevih stuba. Posebnost ove građevine je njeno pročelje omeđeno sa dva pravokutna tornja ukrašena korintskim pilastrima.

Još neke od atrakcija su crkva San Domenico koja je Gagliardijevo remek-djelo obilježeno kićenim, konkavnim pročeljem prepunim niša i stupova koji stvaraju dramatičnu igru svjetlosti i sjene. Također valja spomenuti i ulicu Via Cavour koja je značajna po mnogim plemićkim palačama. Neke znamenitije palače su: Palazzo Battagalia, Palazzo Trigona i Palazzo Castelluccio.[32]

[32] http://www.zemljopis.com/noto.html (27.rujna 2017)

2.9 Ragusa

Ragusa se nalazi u južnom dijelu Sicilije, na sjeveru graniči s pokrajinama Caltanissettom i Catanion, a na istoku sa Siracusom. Površina pokrajine je 1.614 km^2, a broj stanovnika po podacima iz 2017. godine iznosi 320.226, gustoća naseljenosti iznosi 193 stanovnika na km^2. Glavni grad pokrajine je Ragusa.[33]

Ragusa, Scicli i Modica su tri općine zaštićene UNESCO-m kao mjesta svjetske baštine.

Ragusa se može opisati kao dva grada u jednom. Stari grad se morao ponovo izgraditi nakon potresa 1697. godine dok se novi dio izgradio kasnije tijekom 18. st. Gradom dominira crkva Duomo di San Giorgio, remek djelo barokne arhitekture majstora Rosaria Gagliardija. Crkva Santa Maria delle Scale je također ponovo obnovljena u baroknom stilu, ali u temelju ima luk starije crkve iz 14. st. U novom dijelu Raguse nalazi se katedrala posvećena Sv. Ivanu Krstitelju sa zvonikom visokim 50m.

Scicli je bio jedan od centara sicilijanskog baroka, ukrašeni balkoni i lukovi to obilježavaju na svakom koraku. Palača Beneventano i crkva di San Bartolomeo su najbolji primjeri za to.[34]

[33] http://demo.istat.it/ (30.rujna 2017)

[34] A.Baldini, G. Valdes, 2005., Arte e storia Sicilia, Casa Boneschi, str.45

Modica se nalazi malo više u unutrašnjosti, grad započinje na dnu povećeg brežuljka koja okružuje stari dio grada. U gradu se nalaze crkva di San Giorgio (slika 7.) sa poznatim stubištem kao i katedrala di San Giovanni.

Slika 7.**Crkva San Giorgio u Modici**

Izvor: http://www.fotoeweb.it/Sicilia/Modica.htm (30.rujna 2017)

Uz niz aktivnosti koje omogućava obala i more, jedrenje, surfanje, ronjenje, pješačenje regija nudi i zanimljive festivale poput Festivala Sv.Giovannija zaštitinika grada, festivala Sv. Giorgia kao i Ibla Buskers – festival uličnih umjetnika.[35]

[35] https://www.siciliainfesta.com/feste/festa_di_s_giovanni/ragusa.htm (6.prosinca 2017)

3. TURISTIČKI SMJEŠTAJNI KAPACITETI, DOLASCI I NOĆENJA

U prethodnim poglavljima bavili smo se prirodnim i kulturnim turističkim atrakcijama Sicilije, a u ovom poglavlju baviti ćemo se ponudom smještaja koja se nudi turistima. Osim ponude smještaja analizirat ćemo turističke dolaske i noćenja za 2015. godinu i 2016. godinu.

3.1 Vrste smještajnih kapaciteta

Smještajni kapaciteti bitan su čimbenik prilikom analiziranja pojedinog prostora. Oni čine bitni dio cijele turističke ponude stoga ih se kao takve treba i promatrati. Turisti odabiru smještajni objekt koji je prilagođen njihovim željama i potrebama, dok su na odmoru. Sicilija nudi hotele, kampove, agroturizme, sobe s doručkom te privatne smještaje.

Tablica 2: **Ukupan broj postelja prema smještajnim kapacitetima u pokrajinama Sicilije u 2016. godini**

POKRAJINE	HOTELI	KAMPOVI	PRIVATNI IZNAJMLJIVAČI	AGROTURIZMI	SOBA S DORUČKOM
Agrigento	10.805	2.628	1.705	443	2.140
Caltanissetta	2.203	600	134	421	408
Catania	11.955	2.498	2.516	1.650	3.322
Enna	1.267	111	162	364	642
Messina	30.768	8.561	3.994	1.045	2.790
Palermo	23.511	3.331	2.660	930	2.626
Ragusa	11.699	2.644	1.846	1.986	1.509
Siracusa	12.128	1.012	1.368	1.604	1.934
Trapani	16.099	6.277	4.097	1.409	2.741
UKUPNO	**120.435**	**27.662**	**18.482**	**9.582**	**18.112**

Izvor: http://pti.regione.sicilia.it/portalturismo/page/portal/ (29.listopada 2017)

U tablici 2. uspoređujemo broj postelja po smještajnim kapacitetima u odnosu na pojedine pokrajine na Siciliji. Na Siciliji najveći broj postelja imaju naravno hoteli, zatim slijede kampovi, privatni iznajmljivači, sobe s doručkom te na kraju su agroturizmi. Messina je vodeća u gotovo svim smještajnim kapacitetima. To možemo pripisati blizini kontinentalne Italije. Trapani, odmah iza Messine vodi po broju hotela i kampova, naravno zbog kupališnog turizma. Palermo ima također visok broj postelja u svim vrstama smještajnih kapaciteta jer svoju turističku ponudu ne bazira samo na kupališnom turizmu već i na kulturom turizmu. Što se tiče broja postelja u agroturizmima, tu predvode Catania i Ragusa jer se takav oblik turizma javlja u manjim ruralnim područjima. Enna ima najmanje smještajnih kapaciteta jer je naravno jedina pokrajina koja nema izlaz na more.

3.2 Turistički dolasci i noćenja

Turistički dolasci i noćenja pokazatelji su stupnja razvoja turizma te predstavljaju važan segment analiziranja svake regije. Siciliju ćemo analizirat prema dolascima i noćenjima iz 2015. godine i 2016. godine.

Tablica 3. **Broj turističkih dolazaka 2015. godine i 2016. godine**

POKRAJINE	DOLASCI 2015.	DOLASCI 2016	PORAST/PAD
Agrigento	379.427	300.086	-20.9
Caltanissetta	61.828	52.144	-15.7
Catania	818.546	817.800	-0.1
Enna	58.170	63.219	8.7
Messina	959.939	896.307	-6.6
Palermo	1.024.797	939.305	-8.3
Ragusa	220.096	213.620	-2.9
Siracusa	433.557	398.900	-8.0
Trapani	572.499	640.072	11.8
UKUPNO	**4.528.859**	**4.321.533**	**-4.6**

Izvor:http://pti.regione.sicilia.it/portalturismo/page/portal/ (02.studenoga 2017)

Tablica 4. **Broj noćenja 2015. godine i 2016. godine**

POKRAJINE	NOĆENJA 2015.	NOĆENJA 2016.	PORAST/PAD
Agrigento	1.292.586	977.123	-24.4
Caltanissetta	243.341	149.719	-38.5
Catania	1.977.854	1.824,829	-7.7
Enna	114.437	108.361	-5.3
Messina	3.522.814	3.140,232	-10,9
Palermo	2.936.627	2.626,657	-10.6
Ragusa	849.462	1.228,527	44,6
Siracusa	1.404.683	1.249.843	-11.0
Trapani	2.168.904	2.157,456	-0.5
UKUPNO	**14.510.708**	**13.462.747**	**-7.2**

Izvor: http://pti.regione.sicilia.it/portalturismo/page/portal/ (02.studenoga 2017)

U tablici 3. i 4. analiziramo turističke dolaske i noćenja u 2015. godini i 2016. godini. Prvo mjesto po dolascima zauzima Palermo, naravno zbog svojih kulturnih znamenitosti to je cjelogodišnja destinacija. Slijede ga Messina, Catania i Trapani, dok zadnje mjesto zauzima Caltanissetta. Što se tiče noćenja, najveći broj noćenja ima Messina, zatim je slijede Palermo, Catania i Trapani. U tablicama je jasno vidljivo da se u 2016. godini dogodio pad broja turista. Jedino Trapani i Enna imaju porast broja dolazaka za 10-ak posto. S druge strane, porast broja noćenja bilježi jedino Ragusa.

Ovaj pad broja dolaska turista možemo pripisati ekonomskoj situaciji u samoj Siciliji, a i previranjima u njenoj blizini. Ekonomska kriza koja je dovela i do političkih previranja u sjevernoj Africi kao i već dugotrajna politička nestabilnost u Libiji utječu na dojam o sigurnosti Sicilije kao destinacije. Politička nestabilnost izaziva migrantsku krizu, sve se više brodova sa ilegalnim imigrantima zaustavlja pred

vratima Italije od strane talijanske obalne straže i služba EU-a.[36] Na tim brodovima sigurnost je na zadnjem mjestu, krijumčari ih pretrpavaju ljudima do krajnjih granica. Ako uzmemo u obzir i strah od terorizma koji je u zadnje vrijeme u Europi sve izraženiji, nije čudno da države koje su izloženije imigrantima zadnjih godina gube turiste, uz Siciliju i Italiju, tu možemo dodati i Tursku. Kao kontrast, razlog povećanja gostiju na našoj obali sigurno je djelomice i razlog dojma sigurnosti i zaštićenosti, djelomice i izoliranosti koju Hrvatska nudi u okolnostima migrantske krize.[37]

Još jedan aspekt gubitka turista je i porast lokalnog kriminala na samoj Siciliji, Italija je već duže vrijeme u gospodarskoj krizi, nezaposlenost raste posebno među mladima te sve to doprinosi osjećaju nesigurnosti te ekonomskom nazadovanju i stagnaciji.[38]

---

36 http://www.independent.co.uk/news/world/europe/italy-close-ports-humanitarian-refugee-ships-saturation-point-migrant.html (02.studenoga 2017)

37 https://www.thelocal.it/20170718/italy-european-union-most-highest-percentage-neet-unemployed-young-people-millennials (02.studenoga 2017)

38 http://www.dailymail.co.uk/news/article-3546081/Mafia-declares-WAR-migrants-Sicilian-gangster-shoots-innocent-Gambian-head-amid-soaring-level// (02.studenoga 2017)

ZAKLJUČAK

Nakon prezentiranih čimbenika koji utječu na turizam Sicilije, možemo zaključiti da je Sicilija regija sa vrlo razvijenim turizmom, posjećena cijele godine zbog svojih bogatih prirodnih i kulturnih atrakcija.

Prirodna obilježja Sicilije privlače mnoge ljubitelje prirode u mnogobrojna zaštićena područja i rezervate poput vulkana Etne, Liparskog otočja, parkova prirode Alcantra i Nebrodi, Šumu Svetog Petra itd. Druga strana prirodnih atrakcija je dugačka obala i plaže Sicilije koje se prostiru na Jonskom, Tirenskom i Mediteranskom moru i koje u kombinaciji sa blagom klimom čine otok idealnim za kupališni turizam.

Kulturno – povijesne atrakcije su brojne i nalaze se u svim pokrajinama otoka, također privlače veliki broj gostiju. Od arheoloških parkova u kojima se nalaze ostaci antičke Grčke, Rima i Kartage, očuvanih antičkih teatara i rimskih vila, zatim srednjovjekovnih crkvi i katedrala, dvoraca i utvrda pa do očuvanih baroknih gradića te brojnih muzeja, kulturno – povijesna baština Sicilije je mješavina različitih tradicija, utjecaja i stilova. Grad Sirakuza, koji u kontinuitetu živi od antičkih vremena, na čijim se ulicama vide ostaci svih proteklih epoha kao i Palermo, glavni grad Sicilije još od vremena Normana, su najbogatiji primjeri povijesne baštine otoka.

Brojna područja otoka su zaštićena i pod UNESCO-vom zaštitom. Njih također možemo podijeliti na prirodno zaštićena područja poput vulkana Etne i Liparskog otočja te kulturno povijesnu baštinu. Od kulturno povijesnih spomenika zaštićeni su povijesna jezgra Sirakuze i nekropola Pantalica, dolina hramova u Agrigentu, Villa Romana del Casale u Piazzi Armerini, jezgra Palerma te katedrale Cefalù i Monreale u samome gradu te barokni gradovi doline Val di Noto**.**
S obzirom na prirodne i kulturne atrakcije, specifičnu simbiozu različitih utjecaja, tradicija i kultura koje daju identitet Siciliji, mnoštvo festivala te noćni život, brojne kupališne destinacije, možemo reći kako Sicilija svojom raznolikošću nudi za svakoga ponešto.

Sve to ukazuje na bogatu turističku ponudu otoka i potencijal za razvoj i povećanje iste, stoga bi moglo biti iznenađenje kada je prema statističkim podacima, broj dolazaka i noćenja na Siciliji opao u 2016. godini, u odnosu na 2015. godinu. To

možemo objasniti i ekonomskom krizom te političkom nestabilnošću u sjevernoj Africi. Ta kriza je posljedično uzrokovala i migrantsku krizu koja je u zadnje vrijeme izazvala i prisutni strah od terorizma te sigurno odvlači posjetitelje od Sicilije. Pozicija otoka, na razmeđi Europe i Afrike, koja mu je pružila blagoslov za razvoj turizma u vidu kulturno-povijesne ostavštine i prirodnih prednosti, danas predstavlja teret i izazov.

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Baldini A., Valdes G., Arte e storia Sicilia, Casa Boneschi, 2005.
2. Boniface B., Cooper C., Worldwide destinations: The geography of travel and tourism, Elsevier, 2009.
3. Curić Z., Glamuzina N., Opačić V. Geografija turizma, Ljevak, Zagreb, 2013.
4. Fedele P., Grande Dizionario Enciclopedico Utet, Unione tipografico editrice Torinese, 1985.
5. Fratus B., Tomassoni R., *Sicilia*, Istituto Italiano Edizioni Atlas S.p.A., Bergamo, 1982.
6. Hrestak Biševac M., Šuper P.,Terra 3, Profil, Zagreb, 2011.
7. Pepeonik Z, Turistička geografija svijeta, Školska Knjiga, Zagreb, 2003.

Internet izvori:

1. https://www.autostrade.it (15.studenoga 2017)
2. http://www.catania-sicilia.it (26.rujna 2017.)
3. http://www.culturasicilia.it (07.kolovoza 2017)
4. http://www.dailymail.co.uk (02.studenoga 2017)
5. http://www.demo.istat.it (30.rujna 2017)
6. http://www.enciklopedija.hr/ (01.srpnja 2017.)
7. http://www.independent.co.uk (02.studenoga 2017)
8. http://www.italia.it/ (6.prosinca 2017.)
9. http://www.italythisway.com (25.srpnja 2017)
10. http://www.parcodeinebrodi.it (28.srpnja 2017)
11. https://www.seatemperature.org/ (6.prosinca 2017.)
12. http://www.siciliainfesta.com/ (6.prosinca 2017)
13. http://www.sicilytourist.com (07.srpnja 2017)
14. http://www.thelocal.it (02.studenoga 2017)
15. http://www.thesicilyisland.com (20.srpnja 2017)
16. http://whc.unesco.org (16.srpnja 2017)

17. http://www.worldatlas.com (22.rujna 2017)
18. http://www.zemljopis.com (27.rujna 2017)
19. http://www.znanje.org (14.srpnja 2017)

Izvori slika

1. Cefalù, https://www.italyguides.it (14.studenoga 2017.)
2. Crkva San Giogrio, http://www.fotoeweb.it/Sicilia/Modica.htm (30.rujna 2017)
3. Konkordijin hram, https://upload.wikimedia.org (17.studenoga 2017)
4. Pokrajine Sicilije, http://www.comune.jesi.an.it (03.srpnja 2017)
5. Slonova fontana, https://www.elephantcatania.google.hr (23.rujna 2017)
6. Umjetno jezero Pozzilo, https://media-cdn.com (23.srpnja 2017)
7. Vulkan Etna, http://www.italia.it/fileadmin/src/img/ (14.srpnja 2017)

Popis tablica

1. Tablica http://pti.regione.sicilia.it/portaturismo (29.listopada 2017)
2. Tablica http://pti.regione.sicilia.it/portalturismo//portal/ (02.studenoga 2017)
3. Tablica http://pti.regione.sicilia.it/portalturismo//portal/ (02.studenoga 2017)
4. Tablica http://www.thesicilyisland.com/ (20.srpnja2017)

SAŽETAK

Ovaj rad se bavi analiziranjem i istraživanjem turističkog potencijala Sicilije s obzirom na njene prirodne i kulturne atrakcije. Sicilija je otok velikih prirodnih bogatstva, zaštićene prirode, krajolika, pejzaža te tradicije i kulturne baštine koju je UNESCO uvrstio na svoj popis.

Sicilija ima devet pokrajina i svaka od njih prepuna je kako prirodnih, tako i kulturnih, povijesnih i arheoloških atrakcija.

Vulkan Etna i Stromboli, Liparski otoci kao i niz ostalih parkova i rezervata prirode, brojni ostaci grčke, rimske, normanske, arapske, katalonske i ostalih kultura koje su se izmjenjivale u vladanju otoka, odlično očuvana arhitekturna baština, niz muzeja i galerija koje čuvaju remek djela svjetske umjetnosti, sve je to razlog da Sicilija iako nudi i klasičan mediteranski kupališni turizam, zahvaljujući blagoj klimi, čistom moru i beskonačnim plažama nudi i nešto više.

Na relativno malenom prostoru turist je u stanju iskusiti povijest mnogih različitih epoha, vidjeti jedan od rijetkih preostalih aktivnih vulkana u Europi, a zahvaljujući miješanju kultura i utjecaja uživati u specifičnoj hrani i vinima, kao i bogatstvu različitih festivala i noćnog života.

SUMMARY

This paper deals with the analysis and research of Siciliy's touristic potential with special reference to its natural and cultural attractions. Sicily is an island endowed with great natural resources, protected nature, landscapes and sceneries, traditions ond cultural heritage recognized by UNESCO.

Sicily consists of nine provinces and each of them is full of natural, cultural, historical, and archeaological attractions. Mount Etna volcano and Stromboli island, the Aeolian Islands, as well as many other nature parks and reserves, numerous remains of Greek, Roman, Norman, Arabic, Catalan and other cultures that once ruled the island, excellently preserved architectural heritage, plenty of museums ond galleries with world art masterpieces - all that suggests that Sicily has more to offer than just an ordinary Mediterranean tourism developed due to its endless beaches, clean sea and moderate climate.

In a relatively small space of the island of Sicily, tourists can learn about its interesting history, see one of the few remaining active volcanoes in Europe and, thanks to the mixture of different cultures, enjoy specific food and wines, along with various festivals and rich nightlife.